

عکس: مهر

واگذاری قانونی عرصه‌های ۱۰ هکتاری اراضی ملی، وسعت اراضی جنگلی کشور را کاهش داد

میانبر قانون برای تخریب اراضی ملی

فیلمی که در ساعات اولیه انتشار به کرات بازنشر شده و بر دلنگرانی‌های گسترده فعالان و مردم دوستدار محیط زیست افزوده‌است. روی تته درختان رنگ خورده و گفته می‌شود تمامی درختان در عرصه ۳۰ هکتاری نشانه‌گذاری شده و طی چند روز آینده قرار است قطع و جمع‌آوری شوند. همه نگران و مضطربند. چگونه می‌شود این حجم زیاد از درختان جنگلی نشانه‌گذاری شده و بی‌سروصدا در تاریخی مشخص قطع شوند؟ داستان از چه قرار است؟ «مهرداد خزایی پول» مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

زمان شده و بی‌هیچ سروصدایی زمین به نام مالک سند می‌خورد. موضوعی که به کرات از سوی فعالان و دوستداران محیط زیست مطرح شده و هر بار بر آن سرپوش گذاشته شده‌است. نه کسی موضوع واگذاری اراضی ملی به اشخاص را پیگیری کرده و نه کسی پاسخی قانع کننده ارائه داده‌است. «۳۰ هکتار از درختان جنگلی کلارآباد نشانه‌گذاری شده و قرار است تا ۲۰ فروردین ماه قطع شده و جمع‌آوری شوند.» این بخشی از سخنان کاربری است که فیلمی از نشانه‌گذاری درختان جنگلی عباس‌آباد گرفته و در فضای مجازی منتشر کرده‌است.

گزارش

بیبا میرعظیمی

خبرنگار

سال‌هاست که یک اشتباه قانونی به‌واگذاری اراضی و ساخت و سازهای غیرمجاز در استان مازندران منجر شده و در نتیجه آن بخش زیادی از عرصه‌های جنگلی در قالب قراردادهای و عناوین مختلف از جمله قطعات ۱۰ هکتاری به افراد واگذار شده‌است. طرحی که حتی پس از عمل نکردن مالکین به تعهدات، مشمول

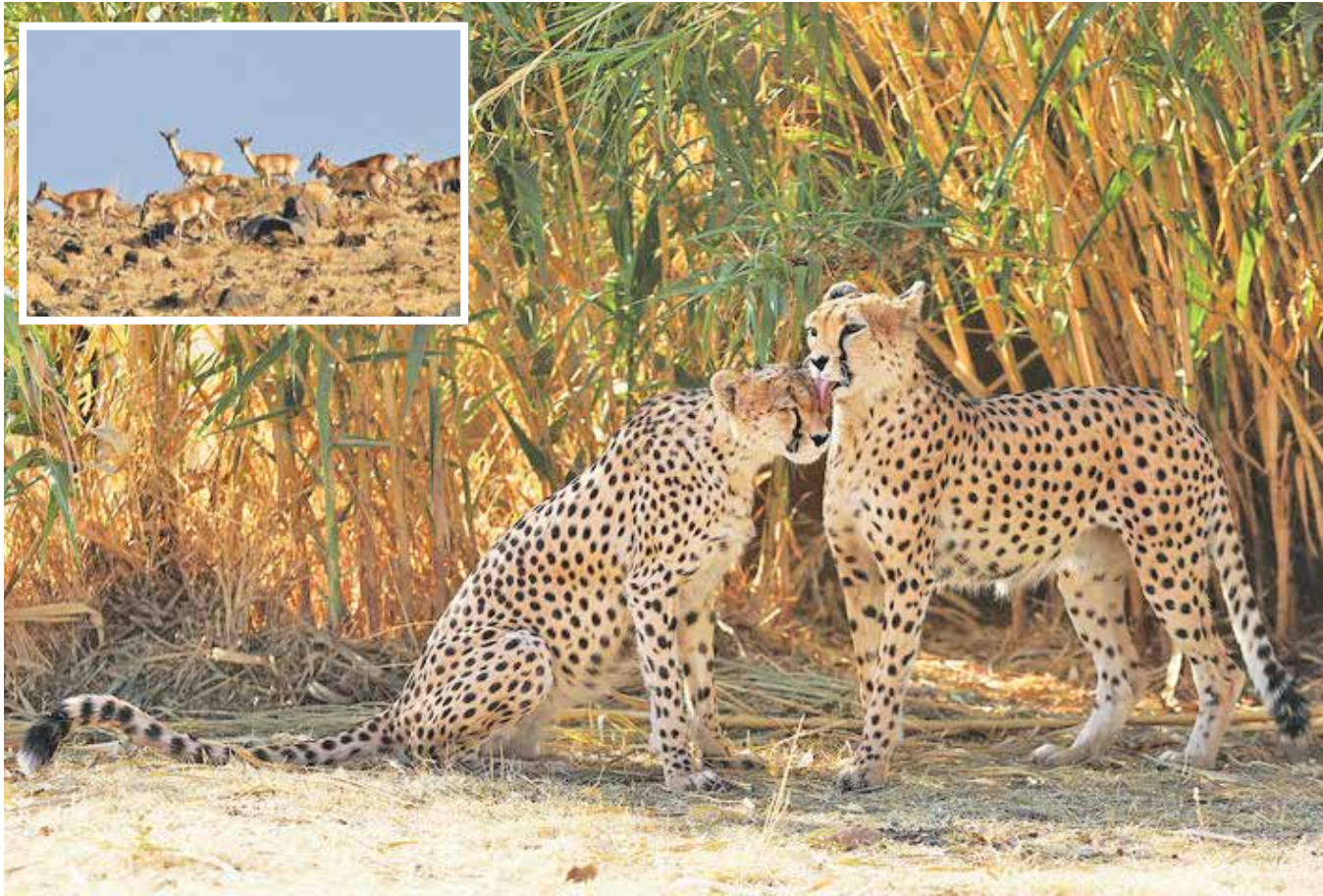
سال

در طرح واگذاری عرصه‌های ۱۰ هکتاری، دریافت‌کننده بعد از ۵ سال صاحب زمین می‌شود.

تخریب زیستگاه، بلای جان حیات وحش شده‌است

۱۰۰ گونه مهره‌دار در خطر انقراض

آواره شده و در معرض خطر انقراض جدی قرار گرفته‌اند. به اعتقاد رئیس اداره حفاظت و مدیریت حیات وحش بوشهر، فراهم‌سازی بسترهای مناسب فرهنگی در جوامع محلی و مشارکت فعالان محیط زیست و مردم بومی در بحث حفاظت از تنوع زیستی، می‌تواند از صید غیرمجاز و شکار بی‌رویه جلوگیری کرده و مخاطرات پیش رو در زیستگاه‌ها و روند جمعیتی گونه‌های جانوری را به حداقل برساند. «خسرو درویشی» رئیس اداره حفاظت و مدیریت حیات وحش بوشهر، تخریب زیستگاه جانوران را مهمترین معضل کنونی حیات وحش کشور معرفی کرده و به «ایران»

آواره شده و در معرض خطر انقراض جدی قرار گرفته‌اند. به اعتقاد رئیس اداره حفاظت و مدیریت حیات وحش بوشهر، فراهم‌سازی بسترهای مناسب فرهنگی در جوامع محلی و مشارکت فعالان محیط زیست و مردم بومی در بحث حفاظت از تنوع زیستی، می‌تواند از صید غیرمجاز و شکار بی‌رویه جلوگیری کرده و مخاطرات پیش رو در زیستگاه‌ها و روند جمعیتی گونه‌های جانوری را به حداقل برساند.

«خسرو درویشی» رئیس اداره حفاظت و مدیریت حیات وحش بوشهر، تخریب زیستگاه جانوران را مهمترین معضل کنونی حیات وحش کشور معرفی کرده و به «ایران»

می‌گوید: عوامل انسانی در کنار عوامل طبیعی از جمله خشکسالی، سیل و... در دهه‌های اخیر اساسی‌ترین تهدیدها و تخریب‌ها را به حیات وحش کشور تحمیل کرده و خسارات جبران‌ناپذیری را به بقا و زیستگاه‌های این گونه‌های جانوری وارد کرده‌است. تغییر کاربری‌ها یا توسعه‌یافته‌های کشاورزی، روستایی و عشایری، حفاظت از گونه‌های جانوری در حیات وحش را با چالش‌های مهمی مواجه کرده و همزمان با جزیره‌ای شدن بخش مهمی از زیستگاه‌های حیات وحش، بقای بسیاری از گونه‌ها را در معرض خطر انقراض جدی قرار داده‌است. همین امر نیز بحث

حفاظت و مدیریت حیات وحش را به کلاف پیچیده‌ای تبدیل کرده و در همین اثنا نیز ضرورت بازنگری در قوانین حفاظت از حیات وحش را دو چندان کرده‌است. نمونه بارز این مشکلات را در سالیان گذشته و همچنین اخیراً در حفاظت از گونه یوزپلنگ آسیایی در جاده عباس‌آباد شاهد بودیم. متأسفانه طی چند ماه گذشته حداقل دو قلابه از این گونه باارزش و در حال انقراض کشور در همین جاده تلف شدند.

چرای بی‌رویه دام‌ها!

او چرای بی‌رویه دام‌ها در مراتع را یکی از مؤلفه‌های مهم تخریب و نابودی حیات وحش معرفی کرده و می‌گوید: در اکثر نقاط کشور شاهدیم

مازندران-نوشهر ارائه داده‌است. همکاران در نتیجه این درخواست به اراضی موردنظر رفته و تعداد درختان را شمارش کرده و میزان آن را طی گزارشی به اداره کل منابع طبیعی استان ارسال کردند.

او تأکید می‌کند که به درخواست مالک زمین، درختان توسکا شمارش شده‌است؛ نه درختی قطع شده و نه نشانه‌گذاری شده‌است. اینکه در فضای مجازی گفته شده که پای درختان چکش خورده به هیچ وجه صحیح نیست.

خروج غیرقانونی چوب

طبق گفته این مقام مسئول، به لحاظ قانونی، مالکین اراضی جنگلی جلگه‌ای حق دارند پس از اینکه درختان زمینشان به سن بهره‌برداری رسید تقاضا داده و درختان را تحت نظارت اداره کل استان برداشت کنند. البته به شرطی که متعهد شوند پس از جمع‌آوری درختان، به کاشت درختانی نظیر صنوبر و یا متناسب با طرح زمان اقدام کنند. بنابراین مالکین خارج از این ضوابط نمی‌توانند درختی را قطع کرده و جمع‌آوری کنند. از مالکین یک تعهد محضری نیز گرفته شده تا در صورت عدول از شرایط درج شده در قرارداد، اداره منابع طبیعی استان ورود کرده و حتی سند مالکیت آنها را باطل کند.

او می‌گوید: نشانه‌گذاری درختان بعد از چکش خوردن انجام شده و پس از آن درختان قطع می‌شوند. پای درختان این عرصه جنگلی تنها رنگ خورده تا مشخص شود که این درختان یکبار شمارش شده و دوباره در شمارش محاسبه نشوند. در حال حاضر گزارش مرسوم از درختان توسکای این عرصه به اداره کل منابع طبیعی استان مازندران شده تا پس از بررسی‌های لازم، دستور قطع درختان صادر شود. البته به شرطی که مالک این ۱۰ هکتار زمین، تعهدات خود را در اسناد ارائه‌شده انجام داده و تخلفی انجام نداده باشد.

وی در توضیح بیشتر می‌گوید: تعهدات مالکین اراضی جلگه‌ای در کلارآباد، درخواستی مبتنی بر قطع جنگلی بستگی به نوع طرح آنها

دارد. به طور مثال اگر طرح موردنظر مرکبات کاری و یا صنوبرکاری بود اما طی این سال‌ها مالک به تعهدات خود عمل نکرده بود، خلاف مفاد قرارداد عمل کرده‌است؛ مالکین در محدوده زمین خود حق ساخت یک انباری با خانه سرایداری دارند؛ اما اگر بخشی از زمین خود را فروخته و یا چند ویلا در آن بسازند، تخلف کرده و تعهدات موردنظر در طرح را زیر پا گذاشته‌اند، زیرا مطابق ماده ۳۶ و ۴۱ حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، مالکین حق تغییر کاربری و تفکیک عرصه‌های جنگلی جلگه‌ای را ندارند. در صورت تخلف اداره کل منابع طبیعی استان ورود کرده و اجازه قطع درختان را صادر نخواهد کرد. در این صورت خروج چوب بدون مجوز، مشمول قاچاق چوب شده و طبق ماده ۴۹ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، می‌توان تمامی درختان قطع شده را ضبط کرد.

واگذاری اراضی ملی اشتباه است

اما سال‌هاست که اداره کل منابع طبیعی استان مازندران درگیر اراضی جنگلی جلگه‌ای است. اداره کل منابع طبیعی استان مازندران-نوشهر تنها منطقه‌ای در کشور است که ۹۵۰ قطعه اراضی جنگلی جلگه‌ای در آن وجود دارد.

«هادی کیادلبیری»، رئیس دانشکده منابع طبیعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، واگذاری اراضی ملی و عرصه‌های جنگلی را با هر عنوان و بهانه‌ای اشتباه دانسته و به «ایران» می‌گوید: در دوره‌ای با تعابیری مانند خودکفایی، توسعه‌ای که به اشتباه تعبیر و تفسیر شده‌است، قوانینی وضع شده و در نهایت بخشی از اراضی ملی در قالب طرح‌های مانند کشاورزی، اکوتوریسم و... به افراد واگذار شد. افرادی که پس از مالکیت، به تعهدات خود عمل نکرده و پس از مشمول زمان شدن طرح، صاحب زمین شدند. افرادی که با قطعه قلع‌کردن زمین‌ها و تغییر کاربری و به بهانه ساخت گلخانه و

توسعه اکوتوریسم منافع شخصی خود را پیگیری کردند. در حقیقت واگذاری عرصه‌های ملی و زمین‌های جنگلی تحت عناوینی نظیر ۱۰ هکتاری به افراد بی‌عدالتی است. چگونه می‌توان اراضی ملی را به اشخاص واگذار کرده و نتیجه‌ای نیز حاصل نشود؟ آیا این واگذاری‌ها زمینه فساد را فراهم نکرده و به آن دامن نمی‌زند؟ طبق گفته این استاد دانشگاه، سطح جنگل‌ها و مراتع کشور بین سال‌های ۱۳۸۳ تا ۹۹ حدود ۳ میلیون و ۵۰۰ هکتار کاهش پیدا کرده و در این بازه زمانی ۱۶ ساله، حدود ۳ میلیون و ۵۰۰ هکتار به اراضی دیم و کشاورزی، باغ‌ها و... افزوده شده‌است؛ چگونه این اتفاق رخ داده‌است؟ آیا در نتیجه این واگذاری‌ها، تولید رونقی پیدا کرده و یا توسعه حاصل شده‌است؟ آیا تاکنون مشخص شده که اراضی ملی به چه افرادی واگذار شده‌است؟ آیا این افراد به تعهدات خود عمل کرده‌اند؟

اراضی واگذار شده به دامداران باغ کیوی شد

به گفته کیادلبیری در اجرای طرح خروج دام، بخشی از اراضی ملی به منظور ساماندهی دام‌ها، به اشخاص واگذار شد. اراضی که بعدها به باغ‌های کیوی و... تبدیل شد. آیا واقعاً با واگذاری این عرصه‌ها، خروج دام‌ها ساماندهی شده و یا مشکل دامداری حل و فصل شده‌است؟ چرا کیوی پس از اجرای طرح، ماجرا را پیگیری نکرده تا در صورت عمل نکردن به تعهدات، عرصه‌ها بازپس گرفته شود؟ آیا فی الواقع نظارتی انجام شده‌است؟ مشکل اینجاست که ادارات منابع طبیعی و محیط زیست در کشور وضعیتی سبملیک پیدا کرده و نظارتشان به هیچ عنوان جدی گرفته نمی‌شود. از سویی دیگر برخی از مدیران ناگهی کوتاه مدت به طرح‌ها داشته و نظارتی جدی در مسائل ندارند. مجموع این عوامل باعث شده‌است که بخشی از اراضی ملی به اشخاص واگذار شده و در نهایت نیز نظارتی بر تعهدات مالکین اعمال نشود.

جهان در معرض تهدید انقراض قرار دارند. در کشور ما نیز اوضاع حیات وحش خیلی خوب نیست؛ چرا که در حال حاضر بیش از ۱۰۰ گونه جانوری مهره‌دار در خطر انقراض قرار گرفته و حدود ۱۶۰ گونه حفاظت و حمایت شده و بقیه گونه‌ها نیز در شرایط عادی قرار دارند. البته در این میان نیز بر اساس اهمیت زیستگاهی، زیباشناختی و حتی فرهنگی و تاریخی، گونه‌هایی در کشور کلیدی تر شده و نیازمند توجه و مراقبت بیشتری می‌شوند. به طور نمونه یوزپلنگ آسیایی یا میش مرغ در کشور به نمادی مهم تبدیل شده و یا پرندگانی مانند بالابان، بحری و شاهین در رسته گونه‌های کلیدی قرار گرفته و نیازمند حفاظت جدی‌تری هستند.

فرهنگ‌سازی در حفاظت

رئیس اداره نظارت بر امور حیات وحش بوشهر، اصلی‌ترین راه حفاظت از حیات وحش را اهتمام و تعهد همه نهادها و دستگاه‌های دولتی در همکاری و حفظ شاخص‌های زیست محیطی در کنار افزایش فرهنگ ارزشمند بودن گونه‌ها در سطح جامعه دانسته و می‌گوید: فراهم‌سازی بسترهای مناسب فرهنگی در جوامع محلی و مشارکت فعالان محیط زیست و مردم بومی در بحث حفاظت از تنوع زیستی، می‌تواند از صید غیرمجاز و شکار بی‌رویه جلوگیری کرده و مخاطرات پیش‌رو در زیستگاه‌ها و روند جمعیتی گونه‌های جانوری را به حداقل برساند. شاید وقت آن نیز رسیده‌است که بخش خصوصی در این امر مهم ورود جدی‌تری کرده و با سرمایه‌گذاری در جنبه‌های اقتصادی شکار و صید به صورت قرق‌های اختصاصی البته با رعایت همه موارد و موازین زیست محیطی، بخشی از سنگینی بار را از دوش متولیان حیات وحش در کشور بردارد. در هر حال حیات وحش و تنوع زیستی از میراث‌های اصلی زیست‌شناختی، ژنتیکی، فرهنگی و اجتماعی کشور است و صیانت از این میراث‌های گرانبه‌ای نیازمند مساعدت و همدلی عموم هموطنان است.

دامداران بدون داشتن پروانه قانونی، اقدام به چرای دام خود در مراتع کرده که هم نابودی زیستگاه حیات وحش را در پی دارد و هم توسعه

بشرش